

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ¹

Актуальність проблеми. Промисловість є базовою галуззю економіки більшості розвинених країн, вона виробляє основну частину необхідних засобів виробництва для економіки і товарів для споживчого сектору, є рушієм технологічного прогресу та інноваційного розвитку, забезпечує економічне зростання та безпеку країни. Перехід до постіндустріального суспільства, в якому домінує сфера послуг, не зменшує важливої ролі промисловості в соціально-економічному розвитку. В умовах переходу до нової парадигми індустріального розвитку (Індустрії 4.0 та 5.0) зростає роль промисловості як драйвера технологічного прогресу та фундаменту стійкості національної економіки. В останні десятиліття політика розвинених країн світу, передусім США та ЄС, була спрямована на відродження промисловості, лідерські позиції якої були втрачені внаслідок офшорингу. Розвинене та високотехнологічне промислове виробництво є найвагомим чинником конкурентоспроможності національної економіки на зовнішніх ринках. Особливо важливою стає роль промисловості у забезпеченні обороноздатності країни в умовах збройних конфліктів, про що свідчить досвід України та її партнерів. В умовах війни промисловість зазнає суттєвих руйнувань, оскільки багато підприємств стають цільовим об'єктом знищення. І в той же час, в екстремальних воєнних умовах, окремі галузі промисловості отримують потужний поштовх для розвитку. Статистичний аналіз дозволяє висвітлити структурні зміни, що є важливим для розробки ефективної стратегії відбудови та розвитку індустріального сектору економіки України.

Огляд публікацій. Важливість індустріального сектору економіки обумовлює великий інтерес вітчизняних науковців стосовно дослідження його проблем і пошуків шляхів розвитку промислового комплексу як до повномасштабної війни, так і в умовах воєнного стану. Важливим є аналіз впливу і наслідків війни для промисловості, її сучасних проблем і стану, що здійснено в публікаціях: Дейнеко, Кушніренко, Ципліцької, Гахович [1]; Ангел, Гулік [2]; Брагіної та Забродної [3]; Мірошніченко [4], Аксьонової [5], Піддорицевої [6], Антонок [7], Казаченко, Погорелов [8] та багатьох інших науковців. Низка дослідників аналізують перспективи і стратегії розвитку промисло-

вості, що знайшло висвітлення в наукових працях Амоші [9], Збаразької [10], Охтеня і Дасів [11], Омеляненка [12], групи дослідників Інституту економіки промисловості НАН України [13], Національного інституту стратегічних досліджень [14], Львівського університету бізнесу та права [15].

Метою дослідження є аналіз та оцінка поточного стану переробної промисловості України в умовах повномасштабної війни за її функціональною структурою з метою виявлення проблем та домінуючих трендів розвитку та обмежень, завдань у сфері відновлення та модернізації.

Методика проведення дослідження. Для проведення дослідження застосовано загальнонаукову методологію теоретичного й емпіричного аналізу, наукового обґрунтування, комплексний та системний підходи, методи вимірювання, порівняння, економічної статистики, систематизації, узагальнення. Інформаційною базою стали дані Державної служби статистики, опубліковані результати досліджень українських фахівців з проблематики промислового розвитку, Інтернет-ресурси. Структура дослідження передбачає секторальний та галузевий аналіз динаміки обсягів промислового виробництва і реалізації продукції в умовах воєнних ризиків.

Аналіз трансформації функціональної структури переробної промисловості за показником реалізованої продукції. Промисловість, як одна із базових галузей економіки, постійно знаходиться в якості об'єкта різноманітних досліджень. Одним із останніх є аналітична доповідь фахівців Національного інституту стратегічних досліджень, в якій вони проаналізували стан і динаміку основних галузей промисловості та окреслили пріоритети реалізації її потенціалу в умовах війни та повоєнного відновлення [16]. В нашому дослідженні здійснено макроекономічний аналіз стану та сучасних тенденцій розвитку переробної промисловості в розрізі основних виробничих секторів, що дозволяє краще висвітлити структурні зрушення, систематизувати основні проблеми і виклики та окреслити завдання щодо їх вирішення. Основні сектори переробної промисловості структуровані за *функціональним підходом*, згідно якого види промислової діяльності об'єднані у традиційні для економічної науки великі групи: *галузі з переважним*

¹ Підготовлено у відповідності до НІР "Комплексне наукове дослідження щодо актуалізації промислової політики України на принципах Індустрії 4.0 та 5.0" на замовлення МОНУ, що виконується Інститутом економіки промисловості НАНУ.

виробництвом продукції для економічної діяльності (ВПЕД), з виокремленням галузей важкої промисловості, що виробляють в основному засоби виробництва (виробництво коксу та перероблення нафти, металургійне виробництво, машинобудування) та групи галузей з виробництва хімічних і синтетичних мате-

ріалів; галузі з виробництва товарів народного споживання (ВТНС), які включають легку промисловість та харчову промисловість (рис. 1). Секторальний аналіз динаміки і структури переробної промисловості в загальному обсязі промислового виробництва здійснено за параметрами реалізованої продукції.

Рис. 1. Структура переробної промисловості за функціональною ознакою
Джерело: побудовано автором

Аналіз обсягу реалізованої продукції (РП) промисловості в цілому показує, що за 2021-2024 роки її структура суттєво змінилася (рис. 2): зменшилася частка добувної промисловості (-5,1%), що пов'язано з втратою та руйнуванням підприємств, відтоком інвестицій, логістичними, кадровими проблемами тощо); також відбулося зменшення частки частки галузей,

що переважно виробляють засоби виробництва (-3,1%). В умовах загального зменшення обсягу промислової продукції зросла частка найбільш вагомих для виживання як економіки, так і населення галузей: електропостачання – на 5,5%; та харчової промисловості – на 2%.

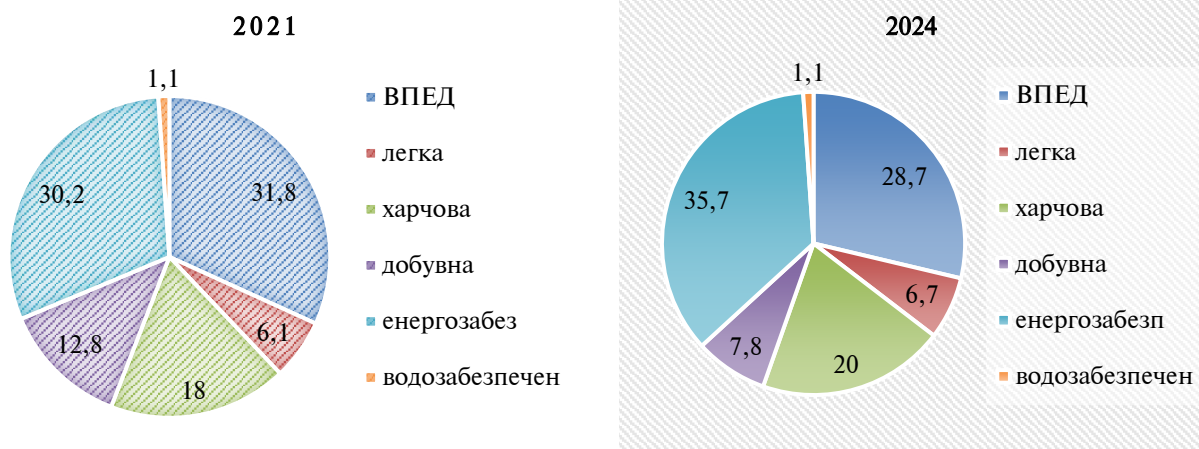

Рис. 2. Зміна структури реалізованої продукції промисловості за функціональною ознакою за період 2021-2024 рр.
Джерело: розраховано і побудовано автором на основі даних державної служби статистики [17]

Особливу роль в структурі промисловості відіграє переробний сектор. Обсяг реалізованої продукції переробної промисловості у 2022 році знизився на 30% відносно довоєнного року. Однак, уже в 2023 р. переробна галузь, адаптувавшись до небезпечних умов діяльності, змогла зменшити падіння на 18%, а у 2024 р. у фактичних цінах перевищила довоєнний обсяг РП на 12% (табл. 1). Попри всі виклики та втрати, переробна сфера забезпечує основну частку (55,4%) реалізованої продукції промисловості. У структурі переробного сектору промисловості провідну роль відіграє **виробництво продукції для економічної діяльності** - на нього припадає близько 30% РП промисловості. Особливе значення мають *галузі важкої промисловості*, які забезпечують виробництво

більше 20% РП. Вагомість та динаміка результатів діяльності цих галузей суттєво відрізняється (рис. 3 та табл. 2). У 2021 р. найбільшу частку РП забезпечувало металургійне виробництво (14,5% всієї РП промисловості), на другому місці було машинобудування (5,2%). За час війни відбулися суттєві трансформації в структурі: *як позитивні* – значне зростання частки машинобудування на 5,5% (середньо-високотехнологічне виробництво), внаслідок чого галузь стала лідером даного сектору; *так і негативні* – скорочення частки металургійної галузі (-5,6%), що було найбільшим та спричинило зменшення експортної виручка. Однак можливо саме ці структурні зміни будуть сприяти більш активній структурній модернізації індустрії.

Таблиця 1. Динаміка обсягів реалізованої продукції в основних секторах переробної промисловості у 2021- 2024 роках*

Групи ВПД переробної промисловості за функціональною ознакою	2021	2022	2023	2024	У %до 2021
	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн грн				
Переробна промисловість	2618398	1850050	2300588	2932214	112
Виробництво продук. для економ. діяльності	1487902	880214,4	1091810	1517140	171,4
Легка промисловість	287899,6	248969,7	316103,3	356321,9	113,2
Харчова промисловість	842596	720865	720865	1058752	118,7
	Частка РП функціональних груп у % до обсягу РП промисловості				Зміна частки +,-
Переробна промисловість	55,9	48,0	52,2	55,4	-0,5
Виробництво продук. для економ. діяльності	31,8	22,9	24,8	28,7	-3,1
Легка промисловість	6,1	6,4	7,1	6,7	0,6
Харчова промисловість	18,0	18,7	20,3	20,0	2,0

Джерело: складено автором на основі статистичної інформації [17]

Рис. 3. Частка реалізованої продукції галузей з виробництва продукції для економічної діяльності у загальному обсязі РП промисловості у 2021 та 2024 роках, %*

Джерело: побудовано автором на основі даних державної служби статистики [17]

Таблиця 2. Обсяг і динаміка реалізованої продукції галузей з ВПЕД у фактичних та порівняльних цінах за 2021-2024 роки

Галузі з виробництва продукції для економічної діяльності	Обсяг РП галузей промисловості з ВПЕД у фактичних цінах, млн грн.		Структура РП досліджуваних галузей, у % до РП пром-сті		Кумулятивний індекс цін за 2022-2024 рр.	РП 2024 р. в цінах 2021 р. млн грн.	Динаміка РП галузей з ВПЕД 2024 р. відносно 2021 року, %	
	2021	2024	2021	2024			у факт. цінах	у цінах 2021 р.
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблен.	121251,5	63030,1	2,6	1,2	1,904	33104,0	52,0	27,3
Металургійне виробництво	679491	468316,7	14,5	8,9	1,481	316216,5	68,9	46,5
Машинобудування	243473,3	565306,8	5,2	10,7	1,505	375619,1	232,2	154,3
Разом галузі важ-кої промислов.	1044216	1096654	22,3	20,8		724939,6	105,0%	69,4%
Виробництво хімічних речовин і продукції	122722,7	113744,7	2,6	2,1	1,709	66556,3	92,7	54,2
Фармацевтичне виробництво	50633,8	63440	1,1	1,2	1,597	39724,5	125,3	78,5
Виробництво гумових, пластмасових виробів	270329,8	243301,9	5,8	4,6	1,82	133682,4	90,0	49,5
Разом галузі з вир-ва хімічних, синтетич. матер.	443686,3	420486,6	9,5	7,9		239963,2	94,8%	54,1%

Джерело: розраховано і складено автором на основі даних державної служби статистики [17, 18]

Галузі з виробництва хімічних та синтетичних матеріалів у 2021 р. мали відносно невелику частку в РП промисловості – 9,5%. У 2024 р. вона знизилася до 7,9%, в основному за рахунок зменшення виробництва гумових і пластмасових виробів. Зниження

частки хімічного виробництва (-0,5%), яке відноситься до групи середньо-високотехнологічних галузей, негативно позначається на технологічній структурі переробної сфери. Зростання частки високотехнологічного фармацевтичного виробництва (+0,1%)

є позитивним явищем, однак частка його в загальній структурі промисловості є низькою.

Зміна структури обумовлена динамікою РП: у 2022 р. відбулося її суттєве зниження в усіх досліджуваних галузях, найбільше у металургійній та виробництві коксу (понад 50%); у 2023 р. – зростання до попереднього року в усіх ВПД, окрім коксівної; у 2024 р. мало місце зростання в усіх галузях. Однак це зростання не забезпечило досягнення довоєнних показ-

ників 2021 р., оскільки обсяги РП 2024 р. у фактичних цінах знизилися в усіх галузях, окрім машинобудування та фармацевтичного виробництва (табл. 2).

Коригування РП на індекс цін виробників промислової продукції (найбільше ціни зросли у коксівній, металургійній та хімічній галузях) показало суттєве зниження результатів діяльності у незмінних цінах в усіх видах діяльності галузей ВЗВ, окрім машинобудування (рис. 4).

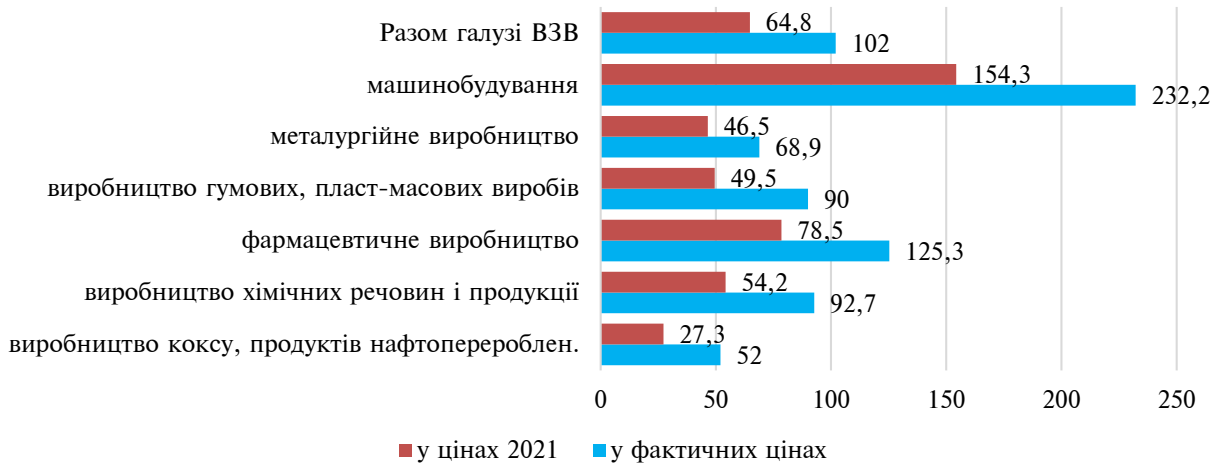

Рис. 4. Реалізована продукція галузей з виробництва продукції для економічної діяльності 2024 р. у % до її обсягу в 2021 р., %

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 2.

У сфері виробництва хімічних і синтетичних матеріалів склалась чи не найгірша ситуація. У виробництві гумових і пластмасових виробів та хімічній галузі в 2024 р. обсяг РП у фактичних цінах складав близько 90% рівня 2021 р., однак у незмінних цінах обсяг РП впав майже на половину (табл. 2, рис. 4). Дослідники НІСД відзначають, що на повну потужність працюють не більше 10-15 % великих та середніх підприємств хімічного виробництва. Стагнація цих галузей обумовлена зростанням цін на природний газ, перебоями з електропостачанням, високою імпортозалежністю ринку хімічної продукції та сировини для виробництва пластмас [19]. Навіть фармацевтичне виробництво, яке демонструвала більш стабільну діяльність, за обсягом РП у незмінних цінах не вийшло на довоєнний рівень – не досягло його на 21,5%, при цьому його частка в загальній РП промисловості хоч і зросла, але є невеликою – лише 1,2%.

У галузях важкої промисловості найгірша ситуація була у виробництві коксу і продуктів нафтоперероблення (падіння обсягу РП майже на $\frac{3}{4}$ рівня 2021 р.) та у металургійній галузі (зниження більш ніж на половину), більшість підприємств яких знаходилися на Сході України та які найбільше постраждали від війни. Зруйновані та знаходяться на окупованих територіях найбільші підприємства: ПрАТ «Металургійний комбінат Азовсталь», ПрАТ «ММК ім. Ілліча» та ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод». Це призвело до падіння виробництва у 2022 році в цих галузях більше як на половину. У металургії повільне відновлення почалося у 2023 р. та суттєво зросло у 2024 р., що обумовлено передусім зростанням внутрішнього попиту на внутрішньому ринку (потреби у будівництві, оборонному комплексі, машино-

будуванні). У коксохімічній галузі зростання виробництва відбулося лише у 2024 р., загалом у цьому році обсяг реалізованої продукції у фактичних цінах досяг лише 52% рівня 2021 року, а в незмінних цінах 2021 р. – лише 27%.

Найкращі результати у сфері важкої промисловості мали підприємства машинобудування: обсяг РП у постійних цінах 2021 р. перевищив результати довоєнного виробництва у 1,5 рази. **Машинобудування** є одним із найбільш вагомих та стратегічно важливих секторів промисловості будь якої країни, оскільки забезпечує виробництво засобів виробництва та технологічний прогрес економіки. В Україні чимало дослідників аналізують сучасні проблеми даного сектору [20]. Підприємства машинобудування часто знаходяться під прицільним вогнем агресора. Дослідники відзначають, що незворотні втрати промислового потенціалу сектору складають 30% від загального об'єму. Зруйнована значна частина виробничих потужностей та транспортних ланцюгів, мають місце обмеження або втрата доступу до різних ресурсів, складнощі ведення діяльності через проблеми з енергопостачанням та комунікаціями [21]. Статистичний аналіз діяльності галузей, віднесених до машинобудування, показує, що зростання РП (у фактичних цінах) відбулося в усіх галузях, найбільше – у виробництві автотранспортних засобів (майже в 4 рази), суттєве зростання мало виробництво комп'ютерів – у 2,5 рази. Це забезпечило збільшення частки РП усіх галузей машинобудування в загальному обсязі реалізованої продукції промисловості з 5,2% у 2021 р. до 10,7% у 2024 р. Найбільше зросла частка виробництва автотранспортних засобів – з 1,8% до 6,3%, тобто у 3,5 рази (рис. 5).

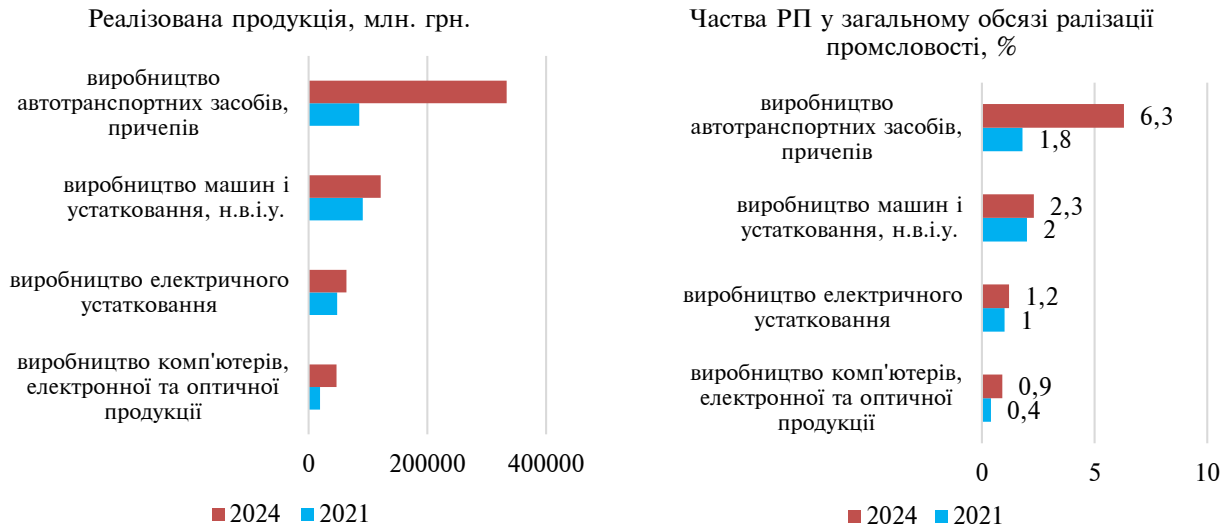

Рис. 5. Динаміка обсягу реалізованої продукції галузей машинобудування (у фактичних цінах) та її частки у загальному обсязі РП промисловості за 2021-2024 рр.

Джерело: розраховано і побудовано автором на основі даних державної служби статистики [17]

Аналіз індексів РП галузей машинобудування у фактичних та порівняльних цінах (табл. 3) показує, що *реальне зростання* відбулося лише у двох галузях: у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (в 1,9 рази), однак частка цього виробництва не досягла навіть 1% загальної РП промисловості; у виробництві автотранспортних засобів, причепів, напівпричепів та ін. (майже у 3 рази), що умовило суттєве зростання частки РП. Фахівці Інститут еко-

номічних досліджень та політичних консультацій (ІЕДПК) відзначають, що попри значні здобутки окремих виробництв, машинобудівний сектор знаходиться у кризовому становищі. Частка підприємств машинобудування, які нарощували обсяги виробництва, у серпні 2024 року становила 32,4%, водночас, частка тих, хто скоротив обсяги виробництва – 29,7%, не змінювали обсяги виробництва – 37,8% підприємств галузі [20].

Таблиця 3. Індеси РП 2024 р. галузей машинобудування у фактичних та порівняльних цінах 2021 р.

КВЕД машинобудівних галузей*	РП 2021 року у фактич. цінах, млнгрн.	РП 2024 року у фактич. цінах, млнгрн.	Кумулятивний Інд цін	РП 2024 року у цінах 2021 р., млнгрн.	індекс РП 2024 у фактич. цінах, %	індекс РП 2024 у цінах 2021, %
26	19149,6	46975,4	1,27	36989	245	193
27	47930,4	63581,3	1,51	42107	133	88
28	91252,7	121435,2	1,61	75426	133	83
29+30	85140,6	333314,9	1,32	252511	391	297

Джерело: розраховано та складено автором на основі даних державної служби статистики [17]

* 26 - виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; 27 - виробництво електричного устаткування; 28 - виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.; 29+30 - виробництво автотранспортних засобів.

Негативною тенденцією є зменшення обсягів реалізації продукції машинобудування за межі країни. У 2023 р. 12,8% РП машинобудівних виробництв була спрямована за межі країни, у 2024 р. – лише 11,2% [22, 23].

У структурі галузей з виробництва продукції для економічної діяльності особливої уваги заслуговують **галузі, пов'язані з оборонно-промисловим комплексом**. Саме вони в нинішніх умовах мають найвищі темпи зростання, що обумовлено потребами захисту країни (табл. 4). Темпи зростання обсягів РП оборонних виробництв були значно вищими за динаміку цього показника в переробній промисловості: виробництво зброї та боєприпасів зросло майже в 16 раз; виробництво військових транспортних засобів - у 4,6 рази; виробництво літальних апаратів – у 2,3 рази. Внаслідок цього частка РП цих виробництв у загальному обсязі реалізації переробної промисловості зростає з 1,4% до 6,1%.

Аналітики відзначають, що вітчизняний машинобудівний комплекс може створювати сучасні оборонні засоби та відповідні комплектуючі, до яких входять: протитанкові ракетні комплекси, комплекси протикорабельного призначення, танки; спеціальна техніка військового призначення; броньовики, бронетранспортери; БПЛА; самохідні артилерійські установки [21]. Фахівці Центру економічної стратегії (ЦЕС), аналізуючи вплив виробництва зброї на трансформацію економіки України, відзначили такі зміни станом на серпень 2025 р.: зростання кількості підприємств у даній сфері виробництва у 3 рази, а кількості ФОП – у 5 разів; зростання у 2 рази частки працівників цієї сфери в структурі зайнятих у промисловості; а також те, що військове виробництво забезпечило близько третини річного зростання реального ВВП у 2024 році [26].

Таблиця 4. Динаміка обсягу реалізованої продукції окремими галузями оборонного сектору промисловості (у фактичних цінах)

Найменування видів промислової діяльності (ВПД)	Код за КВЕД-2010	2021	2022	2023	2024	2024 у % до 2021/ раз
Переробна промисловість	С	2200379	1505744	1832116	2194399	99,7
Щорічний темп, %		137,3	68,4	121,7	119,8	
Виробництво зброї та боєприпасів	25.4	3768,5	5488,5	21676,5	59693,8	15,8 раз
Щорічний темп, %		116,7	145,6	394,9	275,4	
Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутник. устаткування	30.3	18724,0	14144,0	23636,3	42949,1	2,29 раз
Щорічний темп, %		127,8	75,5	167,1	181,7	
Виробництво військових транспортних засобів	30.4	6545,0	7196,1	23534,0	30332,9	4,63 раз
Щорічний темп, %		90,7	109,9	327,0	128,9	

Джерело: розраховано і складено автором на основі даних державної служби статистики [22-25]

Аналіз машинобудівного сектору промисловості показав: 1) нерівномірність розвитку різних видів даного виробництва, найбільш динамічно розвиваються виробництва, що працюють на оборону країни, виробництво машин й устаткування та енергетичного устаткування здійснюється значно нижчими темпами і в реальному виразі не досягло рівня 2021 року; 2) зменшується частка РП, спрямована на зарубіжні ринки. Машинобудування стикається нині з низкою перешкод. За результатами опитування підприємств даного сектору фахівцями Інституту економічних досліджень у серпні 2024 р., серед них найбільшими вагомими є: перебої з електропостачанням, пов'язані з російськими атаками проти української енергетичної інфраструктури, вказали 62,2% машинобудівних підприємств; брак робочої сили (51,4%); також страх небезпеки через атаки на виробництво товарів військового або подвійного призначення (48,6%); зростання цін на сировину та матеріали, або товари, які продають підприємства (43,2% опитаних) [20].

Виробництво товарів народного споживання. Галузі, що забезпечують виробництво ТНС протягом усього періоду незалежності України відігравала і продовжує відігравати надзвичайно важливу роль в економіці України. В кризові періоди вони виконують стабілізаційну роль у розвитку господарського комплексу та підтримці добробуту населення. Харчова галузь задовольняє основні потреби населення у продуктах харчування та формує продовольчу безпеку; легка промисловість забезпечує населення необхідними товарами для життєдіяльності (одягом, взуттям, меблями тощо). Вони також здійснюють по-

зитивний вплив на низку соціально-економічних параметрів розвитку країни: не є капіталомісткими, тому створюють умови для розвитку малого і середнього бізнесу; створюють значну кількість робочих місць та роблять вагомий внесок у забезпечення зайнятості населення; надають сировину та матеріали для інших секторів економіки (технічна продукція і тканини, вироби з деревини, паперу тощо); широко використовують місцеві ресурси і традиції, тому сприяє розвитку території; здатні створювати значний обсяг доданої вартості, що є надзвичайно актуальним завданням України.

Україна має розвинену **харчову промисловість**, яка базується на власній сировинній базі та відіграє значну роль в економіці України. В умовах війни ця сфера є об'єктом дослідження багатьох науковців, які аналізують як проблеми, так і досягнення та перспективи її розвитку [27]. Вони відзначають значні втрати і проблеми галузі, однак також підкреслюють її стійкість, оскільки найкраще зберігають та/або відновлюють виробництво галузі, які забезпечують базові потреби населення, передусім виробляють продукти харчування.

Кількість діючих суб'єктів господарювання (ДСГ) у харчовій промисловості у перший рік війни зменшилася більше ніж на 2.2 тис, однак швидко відновилися за рахунок значного зростання ФОП, чисельність яких збільшилась на 1008 одиниць відносно 2021 р. За обсягами реалізованої продукції харчова галузь мала у 2022 р. падіння порівняно невелике (-14,4%), а в 2023-2024 рр. суттєве зростання (рис 6, табл. 8).

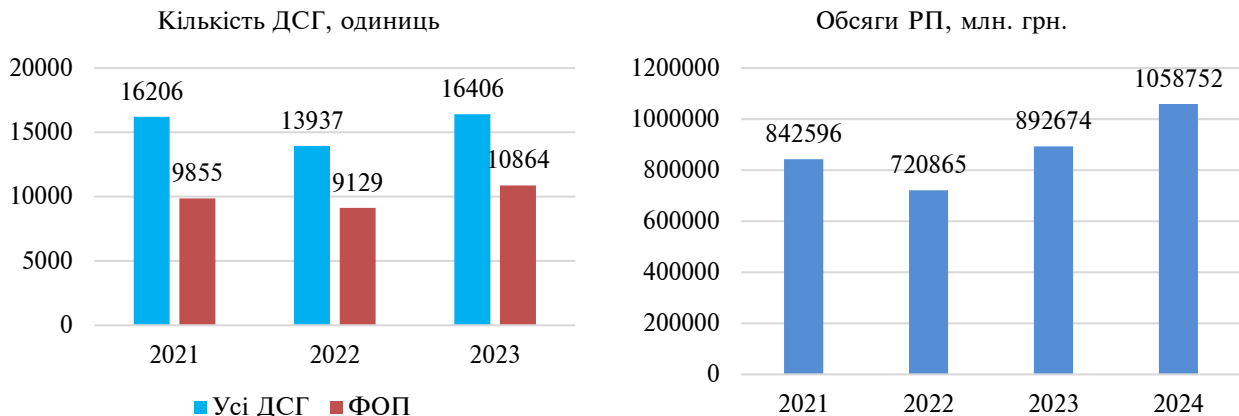

Рис. 6. Кількість діючих суб'єктів господарювання та обсяги реалізованої продукції (у фактичних цінах) у харчовій промисловості в 2021-2024 роках

Джерело: побудовано автором на основі даних державної служби статистики [17, 28]

Таблиця 8. Обсяг реалізованої продукції харчової промисловості, млн грн. (без ПДВ та акцизу)

Найменування видів промислової діяльності (ВПД)	Код за КВЕД-2010	2021		2024		РП 2024 у % до 2021	РП харч. пром. у цінах 2021 р.	У % до РП 2021 р.
		Млн грн.	% до РП пром.	Млн грн.	% до РП пром.			
Вся промисловість		3589379	100	3659055	100	102%	х	х
Вир-во харчових прод., напоїв, тютюн. вироб.	10+11+12	679662,2	18,9	856853,7	23,4	126	554239	81,5
Виробництво харчових продуктів	10	585094,0	16,3	743738,2	20,3	127	481073	82,2
Виробництво м'яса та м'ясних прод.	10.1	102045,3	2,8	159593,1	4,4	156	103230	101,2
Виробництво олії та тваринних жирів	10.4	196485,6	5,5	230731,0	6,3	117	149244	76,0
Виробництво молочних продуктів	10.5	63562,3	1,8	89484,4	2,4	141	57881	91,1
Виробництво хліба, борошнян. виробів	10.7	46794,2	1,8	45403,3	1,2	97	29368	62,8
Виробництво напоїв	11	67011,3	1,9	95443,8	2,6	142	61735	92,1
Виробництво тютюнових виробів	12	27556,9	0,8	17671,7	0,5	142		

Джерело: розраховано та складено автором на основі даних державної служби статистики [23, 24, 18]

Обсяг РП галузі у 2024 р. у фактичних цінах перевищив рівень 2021 р. на 26%. Найбільше зростання спостерігалось у виробництві м'яса та м'ясних продуктів – у 1,5 рази, виробництві напоїв та тютюнових виробів – в 1,4 рази. Однак у порівняльних цінах

2021 р. обсяг РП харчової галузі знизився на 18,5% (табл. 5). Відносно стабільна робота харчової промисловості обумовила зростання частки її РП у загальному обсязі реалізації промисловості на 4,5% (рис. 7).

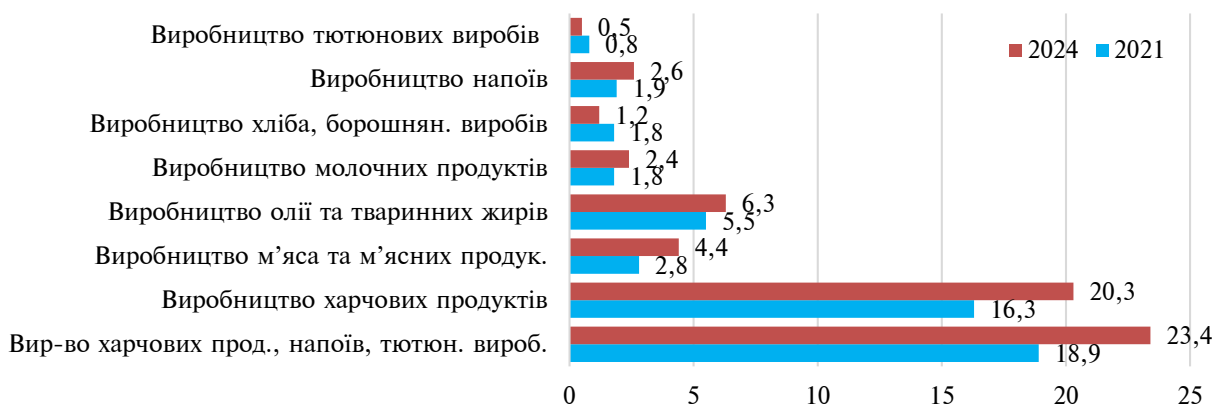

Рис. 7. Частка РП основних галузей виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у загальному обсязі реалізованої продукції промисловості

Джерело: побудовано автором на основі даних державної служби статистики [22, 23]

Позитивним є те, що галузь забезпечує значку частку експорту товарів в умовах, коли експортні можливості інших секторів промисловості знизилися. Має місце зростання обсягу і частки РП харчової галузі за межі країни: у 2023 р. її частка складала 25,7% від загального обсягу РП, що становило 34% загального обсягу експорту промисловості; у 2024 р. частка реалізації за межі країни зросла до 29,2% і досягла майже 37% експорту продукції промисловості [22, 23]. Слід відзначити, що при цьому вітчизняні виробники харчових продуктів забезпечують більше 77% внутрішнього роздрібного товарообороту продовольчими товарами [29].

Проведений аналіз свідчить про домінуючу роль харчової промисловості у забезпеченні внутрішнього ринкового попиту на продовольчі товари, у зростанні обсягу і частки в експортних поставках, що є позитивним трендом в забезпеченні базових потреб населення в умовах війни та загостренні продовольчої небезпеки світу. Зростання частки продукції харчового виробництва в загальному

обсязі РП промислової вказує на більш успішну адаптацію підприємств галузі до складних умов діяльності під час війни та більш стабільну роботу порівняно з іншими секторами промислової діяльності.

Однак харчова промисловість за технологічною ознакою відноситься до групи низькотехнологічних видів виробництва. Тому її розвиток України в умовах євроінтеграційних процесів потребує переорієнтації виробництва харчової продукції на більш інноваційну з використанням сучасних технологій, що вже розпочали здійснювати низка вітчизняних виробників.

Легка промисловість. Цей сектор промисловості України, попри те, що він відіграє значну роль у забезпеченні населення товарами першої необхідності та створенні робочих місць, і до війни не мав значної частки в промисловому виробництві. За час війни ситуація не поліпшилась, відбулося зменшення чисельності діючих суб'єктів господарювання у всіх галузях даного сектору: підприємств – на 19%; у меншій мірі ФОП – на 252 одиниці (0,1%) (рис. 8).

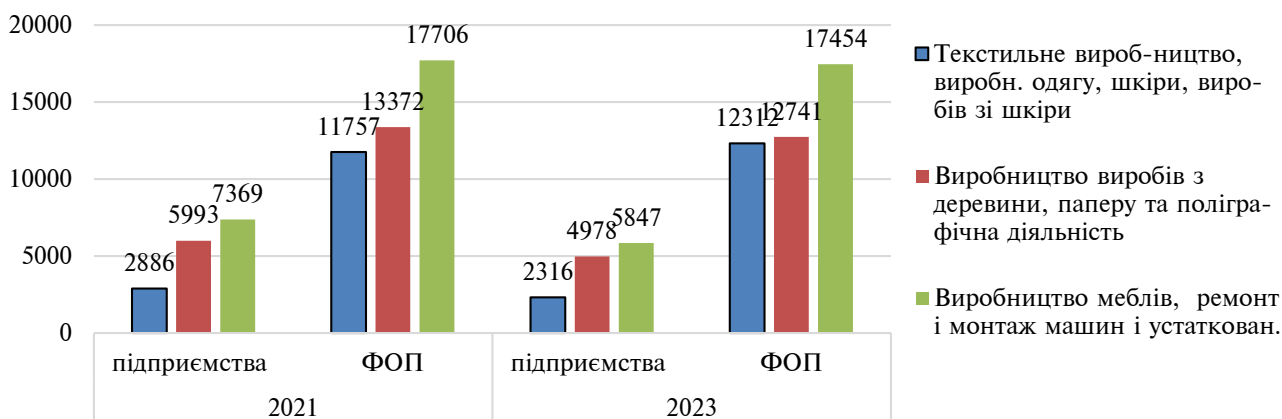

Рис. 8. Чисельність діючих суб'єктів господарювання в основних галузях легкої промисловості у 2021 та 2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних державної служби статистики [28]

Обсяг РП легкої промисловості у фактичних цінах зріс на 24%, а з урахуванням індексу інфляції за цей період (1,466) реальний обсяг реалізації знизився на 15%. Частка РП цього сектору в загальному обсязі

реалізації промисловості змінилась не суттєво: у 2021 р. вона складала 6,4%, у 2024 р. підвищилася лише до 6,7%, за рахунок зростання виробництва текстилю та одягу (табл. 9).

Таблиця 9. Реалізована продукція легкої промисловості у 2021-2024 рр.

Види промислової діяльності	Код за КВЕД -2010	Обсяг РП, млн.грн.				Частка РП у реалізації промисловості, %			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Текстильне вир-во, вироб. одягу, шкіри, виробів зі шкіри та ін.	13+14+15	42457	43889	63219	72763	0,9	1,1	1,4	1,4
Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграф. діял.	16+17+18	141718	126119	149514	160422	3,0	3,3	3,4	3,0
Виробництво меблів, ін. прод., ремонт і монтаж машин і устат.	31+32+33	103725	78962	103371	123137	2,2	2,0	2,3	2,3
Разом		287900	248970	316103	356322	6,1	6,4	7,1	6,7

Джерело: розраховано та складено автором на основі даних державної служби статистики [17]

Дослідники стану і проблем легкої промисловості вказують на тенденцію до погіршення виробничих показників у даній сфері. Найбільшою перешкодою для діяльності підприємств легкої промисловості є брак робочої сили внаслідок, переважно виїзду співробітників за кордон, оскільки основну частку працівників складали жінки. Відзначається, що частка компаній, яка повідомила про цю перешкоду зросла до 75%. Дуже вагомим негативним чинником, що впливає на обсяги виробництва, є проблеми з доступом до електроенергії (відзначило 65% компаній галузі). Можливість використання імпортової електроенергії менш доступна для невеликих підприємств легкої промисловості, оскільки вона є дорожчою і збільшує витрати, це стосується і купівлі генераторів. Також 52% компаній галузі визначили перешкодою зростання цін на сировину та матеріали, або товари, що виробляють [30]. Все це робить підприємства галузі менш конкурентними порівняно з іноземними компаніями як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Внаслідок цього частка вітчизняної продукції легкої промисловості в обсягу роздрібної торгівлі України є невеликою, у 2023 р. вона складала: в групі текстильних товарів – 32%; одягу – 9%, взуття – менше 7%; меблів – 40% [29]. Частка РП легкої промисловості, реалізованої за межі країни у 2024 р. зменшилася порівняно з 2023 р. У 2024 р. її частка складала 23,3% від загального обсягу РП даного сектору (у 2023 р. – 29,8%), що здається вагомим показником. Однак внаслідок малих обсягів виробництва її частка в загальному обсязі реалізації продукції

промисловості за межі країни була мізерною – 2,2% у 2023 р., 1,8% у 2024 р. [22, 23].

Отже, сектор легкої промисловості нині знаходиться в стагнації. Разом з тим дослідники НІСД відзначають, що тут формуються нові перспективні напрями і виробництва, які користуються попитом як на внутрішньому ринку, так й орієнтовані на експорт, серед них – виготовлення military-продукції та спецодягу для силових структур (військового, медичного, тактичного та пожежного одягу), виготовлення домашнього одягу. Розпочинається «зелена» трансформація галузі відповідно до стандартів і вимог ЄС [16]. Появилися відомі українські бренди одягу та інших товарів даної сфери. Тому фахівці вважають, що сектор має потенціал для розвитку при умові інвестиційної підтримки та інноваційної трансформації.

Слід відзначити, що окрім структурних зрушень у промисловості, спричинених впливом умов воєнної економіки на діяльність промислових підприємств, відбуваються також якісні зміни, пов'язані з інноваційним розвитком. Війна суттєво вплинула на можливості та потреби інноваційної діяльності. З одного боку, багато підприємств знаходяться в ситуації виживання і не сильно схильні до ризикованих інновацій. А з іншого боку – численні руйнування матеріальних активів та критичні ситуації у виробничому процесі, забезпеченні ресурсами, в тому числі робочою силою, у постачанні та логістиці змушують до інноваційних рішень. Тому за останні роки кількість інноваційно активних промислових підприємств (ІАП) зросла в 1,7

разів. Саме інноваційно активні підприємства промислового комплексу забезпечують інноваційні зрушення, оскільки складають найбільшу частку підприємств, що здійснюють інновації – 63% у 2022-2024 рр. [31]. Причому основна їх кількість відноситься до переробної галузі. У більшості галузей переробного виробництва кількість ІАП зростає, зменшення мали лише 9 видів промислової діяльності. Найбільше частка ІАП у зростає у галузях машинобудування: у виробництві інших транспортних засобів (до 48,2%), електричного устаткування (до 39,4%). Також вона є високою у фармацевтичному виробництві (47,5%). Однак суттєво знизилась у хімічній промисловості (до 11,4%) та виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (до 13,7%), тобто у тих ВПД, які мають бути інноваційними лідерами. Позитивним є зростання інноваційної активності підприємств харчової промисловості (з 9,6% у 2021 р. до 22,7% у 2024 р.) та у текстильному виробництві (відповідно 7,2% та 19,3%).

Зріс також обсяг реалізованої інноваційної продукції. Обсяг реалізованої інноваційної продукції (РІП) у 2024 р. відносно 2020 р. зріс у промисловості – в 2,8 рази, а в переробній сфері – у 28 раз. Частка РІП в загальному обсязі реалізованої продукції переробної промисловості збільшилася з 1,4% у 2022 р. до 4,5% у 2024 р., у загальному обсязі реалізації інноваційно активних підприємств вона зростає відповідно з 5,3% до 28%. Вона суттєво зростає на інноваційно активних підприємствах усіх галузях переробного виробництва: у групі ВЕД хімічного виробництва вона складала у 2024 р. 44%, у виробництві автотранспортних засобів – 42%, в металургійному виробництві – 41%, у виробництві продуктів харчування – 22% [32]. Наведені дані свідчать, що в переробній промисловості відбуваються позитивні інноваційні зрушення. Однак, існує низка чинників, які перешкоджають цим процесам, передусім, невеликий обсяг витрат як держави так і підприємств на інноваційну діяльність, що стримують більш активні процеси інноваційної трансформації промисловості.

Загальні висновки. Проведений статистичний аналіз свідчить, що попри втрати та несприятливі умови діяльності в умовах війни, у переробній промисловості України відбуваються прогресивні зрушення.

Аналіз обсягів, динаміки та структури РП промисловості показав незначне зменшення частки переробної сфери в загальному обсязі реалізації продукції промисловості: у 2021 р. – 55,9%; у 2024 році – 55,3%, що вказує на певну стійкість переробної сфери в реаліях війни. Дослідження динаміки і структури промисловості за функціональними секторами виявлено такі тенденції: 1) зростання у 2023-2024 рр. обсягів РП у фактичних цінах у більшості галузей переробної промисловості, однак у незмінних цінах 2021 р. має місце падіння виробництва відносно довоєнного року в усіх галузях, окрім машинобудування; 2) зростання частки машинобудування з 5,2% до 10,7% РП промисловості, при цьому мало місце зростання в усіх галузях машинобудування, найбільше – у виробництві автотранспортних засобів. Негативною тенденцією є зменшення обсягів РП машинобудування за межі країни; 3) найвищі темпи зростання РП мали галузі оборонно-промислового комплексу: у виробництві зброї та боеприпасів – майже в 16 раз; у виробництві військових транспортних засобів – у 4,6 рази; у виробництві літальних апаратів –

у 2,3 рази. Частка РП галузей ОПК у загальному обсязі реалізації промисловості зростає з 1,4% до 6,1%.

Доведено, що галузі, які забезпечують виробництво товарів народного споживання у кризові періоди виконують стабілізаційну роль у розвитку господарського комплексу та підтримці добробуту населення. Домінуючу роль відіграє харчова промисловість, яка продемонструвала швидке відновлення діяльності в умовах війни. Частка її продукції в загальному обсязі РП промисловості зростає з 16,3% до 20,3%. Харчова галузь забезпечує більше 77% внутрішнього роздрібного товарообороту продовольчими товарами, 29% продукції реалізує за межі країни, а її частка складає майже 37% експорту продукції промисловості. Стійкість харчової промисловості є позитивним трендом в забезпеченні базових потреб населення України в умовах війни та загостренні продовольчої небезпеки світу.

Виявлено, що сектор легкої промисловості нині знаходиться в стагнації: кількість діючих підприємств зменшилася на 19%; обсяг РП легкої промисловості у загальному обсязі реалізації промисловості був невеликий у 2021 р. – 6,4%, у 2024 р. він суттєво не зріс (6,7%); частка її обсягу у роздрібній торгівлі України є невеликою, у 2023 р. вона складала в групі текстильних товарів – 32%, одягу – 9%, взуття – менше 7%. Головною перешкодою для діяльності підприємств легкої промисловості є брак робочої сили внаслідок масової міграції жінок. Також стримуючим чинником є зростання цін на сировину і матеріали, перебої з енергопостачанням. Разом з тим, тут формуються нові перспективні виробництва, які мають попит як на внутрішньому ринку, так і орієнтовані на експорт, серед них – виготовлення military-продукції та спецодягу для силових структур (військового, медичного, тактичного та пожежного одягу).

У більшості галузей переробної промисловості відбувається досить динамічне зростання інноваційної діяльності, що сприяє технологічній трансформації виробництва та створює підґрунтя до імплементації в Україні сучасної парадигми індустріального розвитку.

Не дивлячись на адаптацію промислових підприємств до небезпечних умов діяльності, позитивні структурні зрушення та вагомий роль промисловості у забезпеченні стійкості країни, даний сектор економіки стикається зі значними проблемами, які пов'язані з інвестиційним, ресурсним, кадровим, логістичним забезпеченням. На інституційному рівні найбільшою проблемою є відсутність центрального органу виконавчої влади, який забезпечує ефективне управління промисловою сферою та формує промислову політику. Ліквідація Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості суттєво погіршує можливість вирішення її актуальних завдань, передусім таких як: формування і реалізації стратегії розвитку промисловості на принципах Індустрій 4.0 та 5.0, широкої технологічної модернізації; створення більш сприятливих інвестиційних можливостей галузі, сприяння залученню іноземних інвестицій та формування сприятливих умов кредитування; вирішення питання кадрового забезпечення, оскільки дефіцит кваліфікованих кадрів сьогодні є найбільш ваговою перешкодою для нарощування промислового виробництва. Відновлення, реконструкція та підвищення технологічного рівня промисловості сприятимуть відбудові країни та зростання її обороноздатності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дейнеко Л. В., Кушніренко О. М., Ципліцька О. О., Гахович Н. Г. Наслідки повномасштабної воєнної агресії РФ для української промисловості. *Економіка України*. 2022. № 5 (726). С. 3–25. doi.org/10.15407/economyukr.2022.05.003
2. Ангел Є., Гулік А. Як українська промисловість долає воєнні виклики. *Дзеркало тижня*. 2022, 1 серпня. URL: <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/jak-ukrajinska-promislovist-dolaje-vojenni-vikliki.html>
3. Брагіна О. С., Забродна І. О. Стан та ефективність розвитку промисловості в Україні. *Економіка: реалії часу*. 2023. № 2 (66). С. 20–25. <https://doi.org/10.15276/ETR.02.2023.3>
4. Мірошніченко М. Аналіз структури та стану промислової галузі України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. № 2 (116). С. 63–69. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-9>
5. Аксьонова І. Статистичний аналіз тенденцій в промислових міжрегіональних диспропорціях. *Економіка і суспільство*. 2024. № 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-122>
6. Підоричева І. Ю. Оцінка галузевих диспропорцій, пов'язаних із потребами інноваційної трансформації підприємницького сектору України. *Економіка промисловості*. 2023. № 3. С. 64–91. <http://doi.org/10.15407/econindustry2023.03.064>
7. Антонюк В. П. Проблеми розвитку промисловості України та її кадрового забезпечення в умовах війни. *Економіка промисловості*. 2024. № 1 (105). С. 55–79. <http://doi.org/10.15407/econindustry2024.01.055>
8. Козаченко Г. В., Погорелов Ю. С. Розвиток стратегічних промислових секторів України в контексті національної економічної безпеки: теоретичні основи. *Економіка промисловості*. 2024. № 3 (107). С. 37–51. <https://doi.org/10.15407/econindustry2024.03.037>
9. Амоша О. І., Амоша О. О. Сучасне розподілене виробництво (мануфактура) як важлива частина української національно укоріненої промисловості майбутнього. *Економіка промисловості*. 2024. № 2 (106). С. 29–41. <http://doi.org/10.15407/econindustry2024.02.029>
10. Збаразська Л. О. Сучасні парадигми та мегатренди промислового розвитку. *Економіка промисловості*. 2023. № 1 (101). С. 5–30. <http://doi.org/10.15407/econindustry.2023.01.005>
11. Охтеня О. О., Дасів А. Ф. Базовий сценарій довгострокового розвитку національної промисловості до 2035 року. *Економіка промисловості*. 2023. № 1 (101). С. 56–68. <http://doi.org/10.15407/econindustry2023.01.056>
12. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір: колективна монографія / за ред. д.е.н. Омеляненка В. А. Суми : Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. 2022. 280 с. URL: https://www.iidskt.org.ua/wp-content/uploads/Monografiya_Vidnovlennya_2022.pdf
13. Від кризи до зростання: уроки ЄС для промислового відновлення України: колективна монографія / за ред. В. А. Омеляненка. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2024. 198 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/application/pdf/mono-iie-2_compressed.pdf
14. Пріоритети розвитку реального сектора в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України: аналіт. доп. / [О. В. Собкевич, А. В. Шевченко, В. М. Русан та ін.]; за загальн. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2024. 104 с. <https://doi.org/10.53679/NISSanalytrep.2024.03>
15. Петрик Р. Б., Маркевич О. М., Соколов О. О., Лагойда Ю. С., Попаденко В. С., Клебан Б. Р. Стратегія державної підтримки промисловості України в умовах війни. *Академічні візії*. 2024. Вип. 27. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/892>
16. Реалізація потенціалу промисловості й аграрного сектора економіки в умовах війни та повоєнного відновлення : аналіт. доп. / [Собкевич О. В., Русан В. М., Жураковська Л. А., Олійник Д. І., Власюк О. С.]; за ред. Жаліла Я. А. Київ: НІСД, 2025. 93 с. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2025.09>
17. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності промисловості у 2010–2024 роках. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
18. Індекси цін виробників промислової продукції у 2013–2024 рр. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
19. Реалізація потенціалу промисловості й аграрного сектора економіки в умовах війни та повоєнного відновлення. Аналітична доповідь. НІСД. 2025. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/realizatsiya-potentsialu-promyslovosti-y-ahrarnoho-sektora-0>
20. Ангел Є., Бетлій О. Секторальний аналіз: машинобудування. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. 2024. Вересень. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2024/СЕР/Sectoral_report_machine_building_UKR.pdf
21. Перспективи розвитку машинобудівного комплексу України в післявоєнний період. *УС.Market*. 2024. 23 лютого. URL: <https://blog.youcontrol.market/pierspektivi-rozvitku-mashinobudivnogho-kompleksu-ukrayini-v-pisliavoiennii-pieriod/>
22. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2023 році. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
23. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2024 році. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
24. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2021 році. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
25. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2022 році. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
26. Огляд економіки у серпні 2025. Як виробництво зброї трансформує економіку України? ЦЕС. 14 серпня 2025. URL: <https://ces.org.ua/economic-review-august-2025/>
27. Харчова промисловість України: аспекти воєнного часу/ В. М. Івченко, О. С. Зірзак, А. Л. Солошенок, О. М. Полонська. Київ: НДІ «Укragропромпродуктивність». 2024. 55 с. URL: <https://uapp.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/maket-vidannja-t.-5.1.-8-sichnja25-druk.pdf>

28. Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів у 2014–2023 роках. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
29. Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі за товарними групами у 2023 р. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
30. Бетлій О., Ангел Є. Секторальний аналіз: легка промисловість. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Вересень 2024 року. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2024/CEP/Sectoral_report_light_industry.pdf
31. Кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності (2018–2020, 2020–2022, 2022–2024). Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
32. Обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) за регіонами (2020, 2022, 2024). Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Надійшла до редакції 25.11.2025 р.

Прийнята до друку 19.12.2025 р.

REFERENCES

- Deineko, L. V., Kushnirenko, O. M., Tsyplytska, O. O., & Hakhovych, N. H. (2022). Consequences of the full-scale military aggression of the Russian Federation for Ukrainian industry. *Ekonomika Ukrainy*, 5(726), 3–25. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.05.003> [in Ukrainian].
- Anhel, Ye., & Hulik, A. (2022, August 1). How Ukrainian industry overcomes military challenges. *Dzerkalo tyzhnia*. <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/jak-ukrajinska-promislovist-dolaje-vojenno-vikliki.html> [in Ukrainian].
- Brahina, O. S., & Zabrodna, I. O. (2023). State and efficiency of industrial development in Ukraine. *Ekonomika: realii chasu*, 2(66), 20–25. <https://doi.org/10.15276/ETR.02.2023.3> [in Ukrainian].
- Miroshnichenko, M. (2025). Analysis of the structure and state of the industrial sector of Ukraine. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriia "Ekonomichni nauky"*, 2(116), 63–69. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-9> [in Ukrainian].
- Aksonova, I. (2024). Statistical analysis of trends in industrial interregional disparities. *Ekonomika i suspilstvo*, 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-122> [in Ukrainian].
- Pidorycheva, I. Yu. (2023). Assessment of sectoral disparities associated with the needs of innovative transformation of the entrepreneurial sector of Ukraine. *Ekonomika promyslovosti*, 3, 64–91. <https://doi.org/10.15407/econindustry2023.03.064> [in Ukrainian].
- Antoniuk, V. P. (2024). Problems of development of Ukrainian industry and its personnel provision under the conditions of war. *Ekonomika promyslovosti*, 1(105), 55–79. <https://doi.org/10.15407/econindustry2024.01.055> [in Ukrainian].
- Kozachenko, H. V., & Pohorielov, Yu. S. (2024). Development of strategic industrial sectors of Ukraine in the context of national economic security: Theoretical foundations. *Ekonomika promyslovosti*, 3(107), 37–51. <https://doi.org/10.15407/econindustry2024.03.037> [in Ukrainian].
- Amosha, O. I., & Amosha, O. O. (2024). Modern distributed production (manufacture) as an important part of the Ukrainian nationally rooted industry of the future. *Ekonomika promyslovosti*, 2(106), 29–41. <https://doi.org/10.15407/econindustry2024.02.029> [in Ukrainian].
- Zbarazska, L. O. (2023). Modern paradigms and megatrends of industrial development. *Ekonomika promyslovosti*, 1(101), 5–30. <https://doi.org/10.15407/econindustry.2023.01.005> [in Ukrainian].
- Okhten, O. O., & Dasiv, A. F. (2023). Basic scenario for the long-term development of national industry until 2035. *Ekonomika promyslovosti*, 1(101), 56–68. <https://doi.org/10.15407/econindustry2023.01.056> [in Ukrainian].
- Omelyanenko, V. A. (Ed.). (2022). Innovative foundations for the recovery and development of countries after armed conflicts: The innovation dimension [Collective monograph]. Institute of Strategies for Innovative Development and Knowledge Transfer. https://www.iidskt.org.ua/wp-content/uploads/Monografiya_Vidnovlennya_2022.pdf [in Ukrainian].
- Omelyanenko, V. A. (Ed.). (2024). From crisis to growth: EU lessons for industrial recovery of Ukraine [Collective monograph]. NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics. https://iie.org.ua/wp-content/uploads/application/pdf/mono-iie-2_compressed.pdf [in Ukrainian].
- Sobkevych, O. V., Shevchenko, A. V., Rusan, V. M., et al. (2024). Zhalilo, Ya. A. (Ed.), Priorities for the development of the real sector in the conditions of war and post-war economic recovery of Ukraine [Analytical report]. NISD. <https://doi.org/10.53679/NISSanalytrep.2024.03> [in Ukrainian].
- Petryk, R. B., Markevych, O. M., Sokolov, O. O., Lahoida, Yu. S., Popadenko, V. S., & Kleban, B. R. (2024). Strategy of state support for Ukrainian industry in the conditions of war. *Akademichni vizii*, (27). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/892> [in Ukrainian].
- Sobkevych, O. V., Rusan, V. M., Zhurakovska, L. A., Oliinyk, D. I., & Vlasiuk, O. S. (2025). Zhalilo, Ya. A. (Ed.). Realization of the potential of industry and agricultural sector of the economy in the conditions of war and post-war recovery [Analytical report]. NISD. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2025.09> [in Ukrainian].
- State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Volume of realized products (goods, services) of enterprises by types of economic activity of industry in 2010–2024 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
- State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Producer price indices for industrial products in 2013–2024 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
- NISD. (2025). Realization of the potential of industry and agricultural sector of the economy in the conditions of war and post-war recovery [Analytical report]. <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/realizatsiya-potentsialu-promyslovosti-y-ahrarnoho-sektora-0> [in Ukrainian].
- Anhel, Ye., & Betlii, O. (2024, September). Sectoral analysis: Machine building. Institute for Economic Research and Policy Consulting. http://www.ier.com.ua/files/Projects/2024/CEP/Sectoral_report_machine_building_UKR.pdf [in Ukrainian].

21. YC.Market. (2024, February 23). Prospects for the development of the machine-building complex of Ukraine in the post-war period. <https://blog.youcontrol.market/pierspiektivi-rozvitku-mashinobudivnogho-kompleksu-ukrayini-v-pisliavoiennoi-pieriod/> [in Ukrainian].
22. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Volume of realized industrial products by types of activity in 2023 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
23. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Volume of realized industrial products by types of activity in 2024 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
24. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Volume of realized industrial products by types of activity in 2021 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
25. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Volume of realized industrial products by types of activity in 2022 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
26. CES. (2025, August 14). Economic review in August 2025. How arms production transforms the Ukrainian economy? <https://ces.org.ua/economic-review-august-2025/> [in Ukrainian].
27. Ivchenko, V. M., Zirnzak, O. S., Soloshonok, A. L., & Polonska, O. M. (2024). Food industry of Ukraine: Aspects of wartime. RI "Ukrhropromproductivnist". <https://uapp.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/maket-vidannja-t.-5.1.-8-sichnja25-druk.pdf> [in Ukrainian].
28. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Number of active economic entities by types of economic activity in the context of regions in 2014–2023 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
29. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Retail turnover of retail trade enterprises by commodity groups in 2023 [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
30. Betlii, O., & Anhel, Ye. (2024, September). [Sectoral analysis: Light industry. Institute for Economic Research and Policy Consulting. http://www.ier.com.ua/files/Projects/2024/CEP/Sectoral_report_light_industry.pdf [in Ukrainian].
31. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Number of innovatively active enterprises by types of economic activity (2018–2020, 2020–2022, 2022–2024) [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
32. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Volume of realized innovative products (goods, services) by regions (2020, 2022, 2024) [Statistical information]. <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

Received: 25.11.2025

Accepted: 19.12.2025

Антонюк В. П. Структурні зміни переробної промисловості України в умовах воєнної економіки

В статті викладено результати комплексного аналізу стану та динаміки діяльності переробної промисловості України за 2021–2024 рр. Аналіз за функціональною структурою здійснено в розрізі двох секторів: виробництва продукції для економічної діяльності; виробництва продукції для народного споживання. Попри складні умови діяльності та втрати, у промисловості виявлено позитивні тенденції: зростання у 2023–2024 рр. обсягів реалізованої продукції (РП) у фактичних цінах у більшості галузей переробної промисловості, найвище у машинобудуванні; зростання частки РП машинобудування з 5,2% до 10,7% у загальному обсязі реалізації промисловості, де найвищі темпи зростання мали виробництва оборонно-промислового комплексу; зростання частки харчової промисловості, яка продемонструвала швидке відновлення діяльності в умовах війни та виконала стабілізаційну роль у розвитку економіки і підтримці добробуту населення; суттєву активізацію інноваційної діяльності промислових підприємств майже в усіх галузях. Систематизовано проблемні явища переробного сектору: стагнація металургійної, хімічної галузей та з виробництва коксу, пластмас, а також галузей легкої промисловості; зменшення обсягів РП машинобудування за межі країни. Виявлення позитивних тенденцій та проблемних секторів сприяє більш комплексному розумінні впливу війни на трансформаційні процеси у промисловості України.

Ключові слова: воєнна економіка, переробна промисловість, реалізована продукція, структура промисловості, інновації.

Antonyuk V. P. Structural Changes in the Processing Industry of Ukraine in the Conditions of War Economy

The article presents the results of a comprehensive analysis of the state and dynamics of the processing industry of Ukraine for 2021–2024. The analysis by functional structure is carried out in the context of two sectors: production of products for economic activity; production of products for public consumption. Despite the difficult operating conditions and losses, positive trends have been identified in the industry: growth in 2023–2024. volumes of products sold (RP) in actual prices in most branches of the processing industry, the highest in mechanical engineering; growth of the share of industrial engineering from 5.2% to 10.7% in the total volume of industrial sales, where the highest growth rates were in the production of the military-industrial complex; growth in the share of the food industry, which demonstrated a rapid recovery of activities during the war and played a stabilizing role in the development of the economy and maintaining the well-being of the population; significant intensification of innovation activity of industrial enterprises in almost all industries. The problematic phenomena of the processing sector are systematized: stagnation of metallurgical, chemical and coke, plastics, as well as light industry; reduction of the volume of RP of mechanical engineering outside the country. Identifying positive trends and problematic sectors contributes to a more comprehensive understanding of the impact of the war on the transformation processes in Ukraine's industry.

Keywords: war economy, processing industry, products sold, industrial structure, innovations.

Формат цитування:

Антонюк В. П. Структурні зміни переробної промисловості України в умовах воєнної економіки. *Вісник економічної науки України*. 2025. № 2 (49). С. 3–14. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2\(49\).3-14](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2(49).3-14)

Antonyuk, V. P. (2025). Structural Changes in the Processing Industry of Ukraine in the Conditions of War Economy. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2(49), 3–14. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2\(49\).3-14](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.2(49).3-14)